

(1930 – 2018)

HAFIZ NEBİ ÇOBAN

Isparta'nın Çobanisa Köyünde 1930 yılında doğan Hafız Nebi'nin ismi Risale-i Nur'da iki yerde geçiyor. 10 yaşında hafız olan küçük Nebi, 13 yaşında iken bir grup arkadaşıyla yazdıkları Risale-i Nur parçalarını Üstad Bediüzzaman Hazretlerine gönderiyorlar; Aziz Üstad fevkalade memnun oluyor ve çocukların bu hareketini Risale-i Nur'un cazibesine bir hüccet olarak gösteriyor. Şöyle diyor Emirdağ Lâhikasında: "Risale-i Nur'da öyle bir manevî zevk ve cazibedar bir nur var ki; mekteplerde çocukları okumağa şevkle sevk etmek için icad ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk Risale-i Nur veriyor ki çocuklar böyle hareket ediyorlar." Sikke-i Tasdik-i Gaybi kitabında aynı manada bir mektup daha var. Her iki mektupta da 'Hafız Nebi' adı geçiyor.

Hafız Nebi, yine 13-14 yaşlarında iken, 1943 ve 1944 yıllarında Denizli Hapishanesinde yatmakta olan Üstad Bediüzzaman Hazretlerini iki kere ziyaret etmiş ve mübarek ellerini öpmüştür. Nebi ağabey, bu ziyaretleri sırasında yaşadıklarını, bilhassa babası ve amcasının, hapishane müdürünün üzerine kazayla bal ve yoğurt dökmeleri hadisesini heyecanla anlattı bize... Denizli'de yaşadıkları önemli fakat hüzünlü bir hatıra da, İslamköylü Hafız Ali Efendiyi vefatından (7.3.1944) bir kaç önce Denizli Devlet Hastanesinde ziyaret etmeleri olmuştur...¹

Kendisinin ders ve hafızlık hocası, Risalelerde adı çok geçen Kuleönlü Hafız Mustafa Ertürk'tür. Şimdi, Hayrat Vakfı'nın başında olan Said Nuri Ertürk'ün babası... Nebi ağabeyin, hocası Hafız Mustafa ile çok hukuku var; dolayısıyla beraber yaşadıkları hatıralardan epeyce bahsetti. Hafız Nebi'nin Savlı Hasan Kurt ağabeyle de iyi dostlukları var; bunu bildiğimiz için ziyaretine Hasan ağabeyle beraber gittik. İki de, o zamanki Isparta Kahramanlarını çok iyi tanıyorlar. Hatta yanımızda götürdüğümüz ihtilafli bir fotoğrafta görülen Sabri Arseven, Tâhirî Mutlu ve Yağcıların Kambur Hafız Ali'yi, Hasan Kurt ağabeyle beraber teşhis ve teyid ettiler².

Hafız Nebi ağabey, şivesiyle, hâliyle tam bir Ispartalı... Olduğu gibi konuşuyor... Tasannusuz sohbetine doyum olmuyor... İkna kabiliyeti çok yüksek... Zaten kendisi: "Ben 'gece sarıklı, gündüz bıçaklı' gibi biriydim; bana kim gelse, duruma göre her şeyiyle anlatır; 'hah tamam' deyinceye kadar, yerinde konuşmak suretiyle, en deccalı bile gelse karşımda erir giderdi" diyor.

Hafız Nebi Çoban ile tanışmamız şöyle oldu: Bir gün, Isparta'da ikamet eden Prof. Dr. Ömer Rıza Akgün telefon ederek: "Ömer kardeş hazırlan, seni Risale-i Nur'da adı geçen bir ağabeye götüreceğim" dedi. Hemen Isparta'ya gittim, Ömer Rıza ağabeyle buluştuk. Yanımıza Sav Kahramanı, Isparta hizmetlerinin "Canlı Hafızası" 90 yaşındaki "Hasan Kurt" ağabey de katıldı. İyi ki katıldı; Hafız Nebi ağabeyin anlattıklarının teyidini

¹ Lâtif bir tevafuk: Bu satırları yazarken, bir anda 7 Mart günü içinde olduğumuzu fark ettim. Denizli Şehidi Hafız Ali ağabeyin kerameti olsa gerek... Ö. Özcan

² Bu ihtilafli fotoğrafla ilgili geniş araştırmam, "Ağabeyler Anlatıyor 3" kitabının "Hafız Ali Yağcı" maddesinde vardır.

de ondan almış olduk. Yani birbirini tamamladılar. Ziyaretimize bir de Isparta'nın himmetli Ağabeyi, "Himmet Koçoğlu" iştirak etti. Hep beraber Isparta'nın Merkez Köyü "Deregümü" köyüne gittik. Nebi ağabey Çobanısali ama 33 senedir bu köyde ikamet ediyor. Hafız Nebi ağabey bizi, köy evinin terasında, yemyeşil asmaların altında kabul etti. Kamera çekimlerimizi yaptık...

Hatıraları yazıp düzenlendikten sonra Hafız Nebi ağabeye okudum. Kendisi bazı ilaveler ve düzeltmeler yaparak tashih ve teyid etmiş oldu.

Hafız Nebi Çoban Anlatıyor:

Isparta'nın Merkez Köyü Çobanısali'da 1930 tarihinde doğdum. Ben on yaşında iken kendi köyümde hafız oldum. Hafızlık hocam Kuleönlü Hafız Mustafa Ertürk'tür. Risalelerde adı çok geçer. Hayatımda çiftçilik, çobanlık ve imamlık yaptım. 42 sene imamlık yaptım. Tam 30 sene kendi köyüm Çobanısali'da, kalan 12 senelik imamlığımı da burada, Deregümü'de yaptım. Bu Köy'e 1977'de geldim.

Risale-i Nur'da iki yerde "Hafız Nebi" diye ismim geçiyor. Adımın geçtiği Lâhikalar; biz Denizli'ye gidiyoruz ya, 12 yaş orada, Sikke-i Tasdik-i Gaybi'de geçer. 14 yaşındaki ise, Emirdağ Lâhikasında geçer.

Şöyle: Sizin gibi geldiler aldılar gittiler bizi ağabeyler. Üç beş çocuktuk; Sav'da yazdık biz... Orada İbrahim Gül'ün evinde kaldık. Hani evinde teksir makinesi bulunduran ağabey... Onun benden iki yaş büyük oğlu Mustafa vardı, onunla beraber okuduk. Askere gidene kadar yazı yazdık devamlı. Asker dönüşünde vefat etti Mustafa... Teksir makinesi bizden sonra geldi o eve. Üstad oradan bahsediyor. 14 yaşının içinde bir de Gökdereli Ömer vardı. (Yukarı Gökdereli Hacı Abdurrahman'ın oğludur. H.Kurt) Onun da 14 yaşında diye adı geçiyor benimle aynı yerde. İşte o yazdıklarımızı Üstad'a göndermişler o zaman... Biz sonradan biliyoruz tabii... Çobanısali ile Sav yakındı; zaten akrabalarımız olduğundan devamlı gelir giderdik.

Ben imam olduğumdan, herkes bana gelirdi. Ama ben Üstad Bediüzzaman'ın, 'gece sarklı, gündüz bıçaklı' dediği gibi biriydim. Bana kim gelse, duruma göre her şeyiyle anlatır; 'hah tamam' deyinceye kadar, yerinde konuşmak suretiyle, en deccalı bile gelse karşımda erir giderdi. Onun için başımdan hiç hapishane hadisesi falan geçmedi.

Isparta-Deregümü köyünde hafız Nebi Çoban'ın evinin terasında bir hatıra.

Sağdan; Hafız Nebi, Prof. Ö. Rıza Akgün, Hasan Kurt, Himmet Koçoğlu, Ömer Özcan

DENİZLİ HAPİSHANESİNDE İKİ KERE ÜSTAD'IN ELİNİ ÖPTÜM

1943'de Üstad ve talebeleri hapiste yatarken Denizli'ye iki kere gittim ben. İkisinde de Üstad'ın elini öptüm. O sırada 13 yaşlarındaydım.

Biz Denizli'ye, Sav Köyünden Misci'nin Mustafa Çavuşla beraber giderdik. Mustafa Çavuş askerden yeni gelmişti. Bizim başımızda o olurdu. Babası mis kokusu satardı, onun için "Misci" denirdi onlara. Mustafa Çavuş çok yaman bir adamdı. Sav'daki 'Fatih Kur'an Kursu'nu o yaptırmıştı. Şimdiki Isparta-Antalya yolunu da o açtırmıştı hükümete. Soyadı 'Kazak'tır; Savlı Efe Şükrü'nün de³ Kazaktır ya, akrabadır onlar.

Kafilede babam ve amcam da vardı. Babamın adı Ahmet'tir... Babam efeydi; saçının tepesinin ortasını kazıtır, yanları kalırdı. "Heyt" dedi mi, kimse bir şey diyemezdi ona. Koruk Efe'yle⁴ düşmüş kalkmış birisi... "Efeler, Eşküyalar, Ahmetler" diye adı Risalelerde geçer.

Amcamın adı Halil İbrahim... Askerde topçu çavuşu imiş, harp ederken yüzüne şarapnel isabet etmiş ve gazi olmuş; yemek yerken yanakları böyle oynardı. Sonra dağda çobanlık yaptı... Bu Emmimin (Amcamın) davarlarının içinde Tâhirî Mutlu ağabeyin davarları da varmış, emmim güdüveriyor onları. Onun bir evi vardı köyümüz Çobanisa'da; köyün evlerinin hepsi dam, bir tek onunki kiremitliydi. Amcam o evi benim hocam Hafız Mustafa'ya (Ertürk) tahsis etti, dersane yaptı...

Denizli'ye otobüs yoktu, trenle giderdik. 20 kişi kadar olurduk. Biz, bir hafta, on gün önceden, mahpus ağabeylere frenk gömleği diktiriyor -hazır satılmazdı-, hanımlara çoraplar ördürüyorduk. Çorap, don, gömlek, entari ne varsa alıyorduk yanımıza. Bundan başka hapishaneye 15-20 günlük yemek ve yiyecek de götürürdük.

İşte bir gün biz vardık Denizli'ye, hapishanenin içine girdik. Bal çömlükleri, yoğurt çömlükleri, eşyalar; öyle sırayla koyduk. Hapishanenin önü, üstü kapalı ama açık bir alan. Mahpus ağabeyler gelip bakıp bakıp alıp gidiyorlardı. Yukardan talebeler hep indi, Hüseyin Hoca da indi. Üstad'la o muhatap oluyor, hep o veriyordu. Hafız Ali sağdı, ama hastaydı, hastanede yatıyordu.

O Mübarek (Bediüzzaman), alt katta görüşülüp, elleri öpülüp, sonra tekrar çıkaracaklar... Koşuşundan şöyle indirdiler... Yalnız Bediüzzaman'ı pencereden elini uzattırıp öptürüyorlardı. Ben de öptüm mübarek elini. Çocuk aklımla dikkatimi çekti, elinde hiç kemik yoktu.

BABAM HAPİSHANE MÜDÜRÜNÜN ÜSTÜNE BAL YOĞURT DÖKÜNCE...

Halil İbrahim emmim de benimle beraber öptü Bediüzzaman'ın ellerini. Babam Ahmed de vardı orada. Amcam babama bazen deli derdi. "Ülen deli! Üstad orda duruyor, herkes elini öpüyor, sen ne duruyorsun?" dedi. "Hani nerde?" diye bağırarak sıçradı babam. O, salonun içinde ilerdeydi Üstad'ın uzağında, görmemişti. Orada koca donlu (pantolonlu) birisi vardı. Meğer oranın müdürüymüş o. Müdür babamın yakasından şöyle tuttu, çeke çeke sürümeye başladı, göstermek için; babam birden yere kapaklandı, düşüverdi. Müdürün koltuğu, üstü, pantolonu, her tarafı yoğurt oldu, bal oldu. Ortalık böyle karışınca, o mübarek Üstad da çıkmış yerine geçmiş. Babam yine öpemedi elini. Amcam "ben iki kere öptüm, biri senin oluversin, hem bir daha gelirsin" dedi babama.

Müdürün üstü başı berbat olunca, bizi götüren Savlı Mustafa Çavuş'ta gülyeği varmış, hemen cebinden çıkarıverdi; "Ceza verelim bunlara, bunlar cezasız olmaz, başka yere gitmesinler" dedi müdüre. Müdür "ne cezası verelim?" dedi. Bu hapishanenin bahçesini bellettirelim bunlara" dedi. Mübarek iş büyümeden halletti orada. Yoksa iş büyüyecekti. Artık bahçeyi bir belledik ki sorma, ohoo hapishaneyi yıkacağız nerdeyse.

Köyden, bezme'nin (ekmek) içine bir hafta önceden: "Tohum kalmadı Bediüzzaman Hocadan bize bir haber getirin. Mahkeme ne zaman, bize haber verin gibi"

³ Risale-i Nur'da "Efe Şükrü" diye adı geçen, "Şükrü Kazak"la ilgili hatıralar bu kitapta kedi adıyla vardır.

⁴ Koruk Eşküyaya, yani "Hüseyin Akça" sonradan sadık bir Nur talebesi olmuştur ve Hasan Kurt ağabeyin kayınpederidir. Geniş Bilgi için bkz. "Ağabeyler Anlatıyor 2, sayfa 34)

şeyler yazdırmışlar meğer. Tohum dedikleri şey Risaleler, Hocaefendinin mektupları... Bizimkiler ekmeği bölünce bir bakıyorlar içinde yazılar var. Ekmeğin içinde kâğıt...

Ben orada, Risale-i Nur'dan koynuma bir kitap veya mektup takıyordum. Onlar Hapishaneden mahkemeye ifadeye giderken ben de onlarla gidiyordum. Çevreden, bazen bahçelerden takip ederdim. Bana kitap verirdi, ben koynumda getirirdim onları oradaki hocalara, ağabeylere verirdim. Jandarma falan gelse de bende göremezdi. Öyle durumlarda, onların yanlarına varmaz uzak dururdum zaten. Jandarmalar büyüklere dikkat ediyordu. Denizli'de 90 yaşındaki Savlı Hasan Can ağabeyi⁵ Üstad'a bağlayıp götürüyorlar... Hasan Can, mübarek ihtiyar, ben gördüm onu, beli bükük, zor yürüyordu.

İSLAMKÖYLÜ HAFIZ ALİ'Yİ HASTANEDE ZİYARET ETTİK

Babam: "Bediüzzaman'ın elini öpemedim; gayri, Hafız Ali'nin yanına gidiyorum ben hastaneye" dedi. Biz beraber gittik. Savlı Hasan Kurt ile beraberdik o ziyaretimizde. Birinci katta kalıyordu Hafız Ali ağabey; Mübarek, Hafız Ali yoğurt aldırdı bize. Yoğurdu yerken, "bir saat alın gelin, namaz vakitlerini bilemiyorum" dedi. Hemen bir saat aldık koluna taktık. "Namazı kalbimle, gözümle kılıyorum" dedi. Bir tane de zincirle deli bağlamışlar ilerisine; adam böyle ileri geri oturduğu yerden hücum eder gibi sallanıyor; bir ileri bir geri çekiliyordu. Çocuk aklımla hiç unutmam onu. Sonra ben pencerenin dışına çıktım. Pencereyi açmışlar sıcak diye. Hemen "ver elini" dedi, elimden tuttu. Elini tekrar öptüm.

O mübarek kalbi, akli, fikri, her haliyle yazıdaydı (Nebi ağabey ağılıyor); başka bir düşünce yoktu ki aklında. Zaten yazıdan hiç kalkmıyordu ki. Bendeki, elimdeki müsvedde onundu; "bak benimkinden yazıyorsunuz, beni de aklına getir, bana dua et" dedi. Mübarek adam gidecek gayri, belli... "Artık ben gidiyorum, benim vaktim geldi" dedi. Biz o mübareği öyle bıraktık geldik. Birkaç gün geçti herhalde, kabrine düştü (7 Mart 1944). Sonradan biz kabrine gittik⁶.

RİSALE-İ NUR'DA HAFIZ NEBİ

"Risale-i Nur'un küçük ve masum şakirdlerinden elli-altmış talebenin yazdıkları nüshaları bize göndermişler, o parçaları üç cild içinde cem'ettik. İşte bu mecmuadaki parçaları yazarların nümune olarak bir kısmı şunlardır:

Ömer 15, Mustafa 13, **Hâfız Nebi 14**, Hicret 15, Hüseyin 11, Ahmed Zeki 13, Ayşe 11, Hâfız Ahmed 12, Mustafa 14, Bekir 9, Ali 12, Ayşe 11

İşte bu mecmuadaki risaleler, bu masum çocukların Risale-i Nur'dan ders aldıkları ve yazdıklarının bir kısmıdır. Onların bu zamanda bu ciddî çalışmaları gösteriyor ki: Risale-i Nur'da öyle bir manevî zevk ve cazibedar bir nur var ki; mekteplerde çocukları okumağa şevkle sevk etmek için icad ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk Risale-i Nur veriyor ki çocuklar böyle hareket ediyorlar. Hem bu hal gösteriyor ki; Risale-i Nur kökleşiyor." (Emirdağ Lâhikası 64)

RİSALE-İ NURUN KÜÇÜK VE MÂSUM ŞAKİRDLERİ

"Risale-i Nurun küçük ve mâsum şakirdlerinden elli-altmış talebenin yazdıkları nüshaları bize de gönderilmiş, biz de o parçaları üç cilt içinde cem'ettik, hem o mâsum şakirdlerin bâzılarını isimleriyle kaydettik. Meselâ: Ömer onbeş yaşında, Bekir dokuz yaşında, Hüseyin onbir yaşında, **Hâfız Nebi oniki yaşında**, Mustafa ondört yaşında, Mustafa onüç yaşında, Ahmed Zeki onüç yaşında, Ali oniki yaşında, Hâfız Ahmed oniki yaşında... bu yaşta daha çok çocuklar var, uzun olmasın diye yazılmadı." (Sikke-i Tasdik-i Gaybi 176)

⁵ Hasan Can ile ilgili geniş bilgi; bu kitapta ilgili metinde vardır.

⁶ Bu çok önemli ziyarette bulunan ve o zaman 23 yaşında olan Savlı Hasan Kurt ağabeyin daha teferruatlı hatıraları 'Ağabeyler Anlatıyor-1 sayfa 129.'

